

Morris Engelmann Budapesten

„A VILÁG VALLÁSOS ZSIDÓSÁGÁNAK MINTAKÉPE A MAGYAR ORTHODOXIA” — MONDJA AZ AMERIKAI FILANTRÓP

(Saját tudósítónktól.) Az amerikai Joint zsidó jótékonyági egyesület központi bizottságának egyik vezérének, a bártafi születésű Morris Engelmann az utóbbi napokban Budapesten járt. Ezen, amerikai fogalmak szerint is nagystílű férfi, aki a newyorki orthodoxia egyik kimagasló egyénisége, legutóbb a Szentföldön időzött. Alkalmunk volt az érdemekben gazdag férfival személyes érintkezésbe lépni.

— Örömmel állok a „Zsidó Ujság” rendelkezésére, úgy mond, mert az egész világ vallásos zsidóságának mintaképe a magyar orthodoxia és ezért nagy fontosságú bir a magyar orthodox sajtó.

Ezután felkértük, hogy nyilatkozzon az orth. olvasóközönség számára, utjának céljairól.

— Tudvalevő, hogy Amerikában a vallásos zsidóságot az oda kivándorolt európai orth. zsidóság alkotja. Ezen orth. rétegek megtestesítője a magyar származású bold. R. Hillel Klein, a newyorki főrabbi volt. Az ő szellemét megörökítendő, megalapítottunk egy u. n. „R. Hillel Klein alapítvány”-t, amelynek rendeltetése három részre oszlik. A legfontosabb feladatunk elsősorban az amerikai orthodoxiát, a megboldogult főrabbi intencióinak megfelelően átszervezni. Másodsorban, a mi ifjúságunk nevelésének helyes mederbe való terelése céljából Newyorkban nagyszabású jesivát felállítani, végül pedig az európai jesivákat határozottan támogatni. Természetesen a régi Magyarország területén fekvő jesivák jönnék főképpen tekintetbe, mivel, már miként kifejtettem, ez az a zsidóság, amelyik eszményképe a világ vallásos zsidóságának.

— E célból itt Budapesten tárgyalásokat folytattam a magyar

orthodoxia vezetőembereivel, nevezetesen Hartstein Lajossal, az iroda érdemes ügyvezető alelnökével, óbudai Freudiger Ábráhámmal, a pesti orthodoxia hírneves elnökével, a patriarchális Reich Koppel főrabbiával, valamint az itt időző erdélyi orth. irodai elnökkel, Ullmann besztercei főrabbiával és Grünwald szatmári főrabbiával. Úgyancsak e célból felkeresem a hét végén a budapesti iroda illusztris elnökét, Frankl Adolf urat, Balatonfűreden. — Sándor Pál hírneves politikusként, udvariasságból viszonzom a nálam legutóbb Newyorkban tett látogatását.

— Leleki állapotomat, sajnos megrendítette, bold. édesanyjának 2 héttel ezelőtt történt gyászos elhunytát s valóban gyógyító balsamként hatott rám azon őszinte részvét, amellyel a fentemlített hírneves főrabbi uraknál találkoztam.

Végül palesztinai benyomásai iránt érdeklődtünk.

— Én Erec Jiszroelban, úgy mond, csak a jót és a szépet akarom meglátni. A földrengés a magyar zsidóknál, sajnos, sok kárt okozott. Csupán néhány magyar ház maradt épségben. Szent kötelessége a (rég) Magyarországon zsidóságának, hogy gyorsan segítsen! Egyébként itt is büszkék lehetünk a magyar orthodoxiára. Ez alkotja, R. Chaim Sonnenfeld főrabbi az élén, az Aguda vezetése mellett, a szentföldi vallásos zsidóság gerincét.

Amikor Engelmanntól szívélyes bucsut vettünk, azon benső óha-

junk támadt, hogy מודו ירכו ישראל vajha az egyetemes orthodoxiának sok-sok ily nagy és kiváló, férfai lennének!

A jesivák támogatásának módjai felől megosztoznak a vélemények. E tekintetben teljesen osztjuk Kornfeld Sámuel urnak (Dusnok) hozzánk beküldött levelében nyilvánított véleményét, hogy a jesivák irányában való adozatkésztségnek elsősorban a snorrolást kell lehetetlenné tenni. Ez pedig a Tomché-Jesivosz fokozottabb támogatásával érhető el.

Személyi hírek. Óbudai Freudiger Ábrám, a budapesti orth. hitközség érdemdús elnöke kedden négyheti külföldi üdülésre ment. — Ullmann besztercei főrabbi a héten Budapesten tartózkodott, ahol, az erdélyrészi orth. elnök minőségében a pesti és pozsonyi főrabbiakkal valamint az amerikai Joint vezetőférfiával, Engelmannal tanácskozásokat folytatott. — Föt. Schreiber pozsonyi főrabbi kedden elhagyta a Svábhegyet ill. Budapestet. — Grünwald szatmári főrabbi, a budapesti orth. szanatóriumból rövid nyaralásra Nagymarosra ment. — Winkler mádi főrabbi a Városmajor-szanatóriumba érkezett.

Otthon-villa Siófok, VILMA-TELEP

Szigoruan בשר penzió. Kellemes, szobák, elsőrendű konyha, árnyas kert, naponta 4-szer bőséges étkezés étlap szerinti, előszobában mérsékelt árak. Bejáró vendégek éik, elfogadtatnak, Kohnné.

Sirkő leszállított árban **Löwy-nél**
Budán, II., Fő-utca 88. (Saját ház) Tel: 146-99.

פערלאנגט אויסדריקקליך
אין לאוב אונד אין שאכטעל שטרענג כשר הערענעשטעללש למחרת מן המחרת סאן תחלת החליבה עד גמר העשייה תחת השגחת הרבנים הוראים דק"ק ZÜRICH ווייטערע רעפערענצען ערטהיילט הרב הגאון אב"ד דק"ק קאָוונאָ אונד הרב הגאון ראש מתיבתא דק"ק נייטאנדען, און א. ד. ש. פּאָפּער דעזסו פּאַפּער דעזסו
A. D. Schapiro, Kovno, Lithauen. Rabb. Friedmann Nausandez. פּאַפּער דעזסו
ניעדערלאַנדע בייא. Dob-u. 19. פּאַפּער דעזסו אונד קאַוונאַהאַנדלונג.

Tettekkel előre!

Irta: FREY SÁMUEL, az orth. orsz. képviselőség tagja.

A jesivakérdést igen találóan nevezte a Zsidó Ujság egyik cikkírója a zsidó szív legérzékenyebb hurjának, alig érintik, már is megszólal. Talán ez az a szent hárfá, mely felette állott Dávid király nyugágyának, melyet, ha csak egy rejtett szellő is רוח צפוניה érintett már megszólalt. Azzal a különbséggel, hogy míg Dávid király az ő hárfájának dallamait, szólalmait nemes, örökéletű tettekre váltotta, a szót tett követte, addig a sok jesiva-cikk bizony csak cikk maradt. Hiába hívta fel a „Zs. U.” bécsi levelezője a n. b. cikkírókat és a magyar zsidóság tehetősebb tagjait, hogy szép életrevaló terveik megvalósítására pénzt adjanak, mindeddig nem hallottunk pénzadományokról, kaptunk ellenben — egy újabb cikközönt.

Wesilla a legjobb mosószer

Való igaz, amit Weisz Gáspár barátom írt, hogy csak azok a zsidóság hű fiai, akik a jesivák felépítésében tevékeny részt vesznek, De igazán tevékeny részt. Tettekkel, építő munkával, nemcsak cikkekkkel. A szó, írott vagy mondott, csak levegő. Levegőből légvárakat építhetünk. A jesiváknak pedig kell, hogy sziklavaráink legyenek.

Helyén valónak, célra vezetők tartom én is az ösztöndij-rendszert, De hogy is mondja b. lapjuk paksi cikkírója: „öztöndijakról nemcsak cikkezni, ösztöndijakat alapítani is kell.” Azonban az ösztöndijalapítás maga még nem vezet célhoz. Elsősorban sok egyéb más kell, ami a bócherokat a tanulásra serkentse. A tóratudomány megbecsülése! Ha a bócher látja, hogy sok módos, gazdag, vezetőszeretpét vivő zsidó, fiát nem küldi jesivára, leányát mérnőkhöz, orvoshoz, ügyvédhez, csak bócherhez nem adja, ha látja a bócher ily mély lealázását, vajmi kevés hatással lehet rá az ösztöndij. Neveljük mindnyájan gyer-

meinket a Tórának, küldjük fiainkat jesivákra, adjuk férjhez leányainkat csakis bóchereknek! Szégyenszámba menjen, ha zsidó fiú nem tanult jesiván, ha híthú zsidó leány nem bócherhez megy nőül. Ha a Tóra, a תורה megbecsülése ily valódi igazi lesz, akkor fellendül a Tóratanulás is.

Igen, vegyünk mindnyájan tevékeny részt a jesivák. nem át-, hanem továbbépítésén. Az épület-rendben megvan. Hála a Tomché Jesivosz lankadatlan munkájának sziklazilárdan áll. A „T. J.” felépítette gyermekeink mentsvárát és állandóan tovább és tovább építi. Erősítsük tehát a már meglévőt. Örökdjünk azon, hogy ezen épületnek még vakolata se sérül-

„ZSIDÓ ERKÖLCSRE INT A MINISZTER“

Ilyen címen közölt pár héttel ezelőtt a Zsidó Ujság cikket, amely méltán nagy feltűnést és élénk visszhangot keltett. Arról volt benne szó, hogy az igazságügyminiszter is sokalja minden apró-cseprő dolognak a bíróság elé vitélet. Természetes tehát, hogy a miniszter szavai kapcsán a gondolkodó zsidó ember fájdalommal gondol arra, hogy hány száz zsidó a din tojre megkerülésével benső zsidó ügyekben is a polgári bíróságot keresi föl.

A cikk tartalmához már többen szólatlak föl. Méltán! Merta „Choj-sen Mispot” érvényrejuttatásáról van szó és a zsidó erkölcsstan megerősítéséről. Mert ha vizsgáljuk, milyen ügyekben áll zsidó zsidóval szemben a bíróság előtt, tapasztalhatjuk, hogy kenyéririgység, konkurrenciatól való félelem okozza a perek nagyrészét. Rabbikus választott bíróság előtt ilyen per nem volna lehetséges, mert a rabbiság erkölcsiatmoszférája mellett ilyen indulatok nem történnek elő. Eszembe jut egy, a híres liszkai caddikról szóló eset. Egy falusi szatócs felkereste a rebbet és elpanaszolta, hogy eddig is csak nagy nehezen kereste meg kenyé-

jön meg

Szerény részt kérek magamnak a „T. J.” ösztöndij munkájából és mellékelek ezen célra 40 pengőt. (Rendeltetési helyére juttatjuk. Szerk.) Amit azonban a „Zsidó Ujság” többször dicsérőleg említett a T. J.-ről, hogy keveset beszél, de annál többet tesz, nem helyeselhetem. Amint szükséges, hogy a szót tett kövesse, ép úgy kell, hogy a tettet szó kísérelje. Kelő propaganda fokozza a sikert. Ha a „T. J.” köztette volna az ösztöndijadokok névsorát, a példa hat és ישראל קדישם bizony sok követő akadt volna. Ünnepelesen felkérem tehát a „T. J.” vezetőségét, tegye a Zsidó Ujságban közzé, az eddigi ösztöndijadokok névsorát.

Mi pedig, vegyünk tevékeny részt a „T. J.” a magyar zsidóság ezen igazi fiainak építő munkájában! וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך

rét és most még konkurrenset is kapott a nyakába. A caddik erre azt mondta neki: ha egy liba, amelyet hizlal a gazdasszony, új társat kap, kapálódzik, rugdalózik, mer azt hiszi, hogy ez el fogja enni előle a táplálékát, pedig a gazdasszony mindkettőről fog gondoskodni. Azonképen gondoskodik a Teremtő is mindkét konkurrenscről. A legenda szerint a szegény szatócs egy év mulva hálálkódva említette a rebbe előtt, hogy vigasztaló szava óta nagyszerűen megy neki.

Ilyen szellemet tudnának terjesztetni a rabbikus választott bíróságok. Presztízsiük pedig lehetlenné tenne sok bűnös visszaélést. Ilyen visszaélést hiúsított meg egy dunántúli kis városka rabbija. Ott ugyanis egy mézáros úgy akart szabadulni konkurrenciától, hogy feljelentést készült tenni ellene, mint idegen illetőségű alkalmatlan betolakodó ellen. A rabbi magához hívatta, kijelentette előtte hogy amennyiben megtenné ezt a galádságot, az általa kimért húst aszerolni fogja.

Száz és száz esetben lehetne sok hasonló kinövést megakadályozni a din-tojre látásérak erős

tésével, intézményes megalapozásával és büntető szankciókkal való ellátásával. Ezért nagyon szép annak az orth. főrabbinak a terve, aki egyenesen törvényhozásilag szeretné a dolgot elintéztetni, de ez alig vihető keresztül. A mai atmoszférában különösen nem. De

nézetem szerint — az ügy fontossága és az orthodox zsidóság valószínű és erkölcsi életére való mélyreható, irányító volta megérdemli, hogy állandóan napirenden tartssuk, amíg rabbinikus nagyjaink nem mondják ki a döntő szót a kérdésben.

L. H. Sátorlajuhely.

Rabbi Nachman példázataiból

Egyszer volt egy zsidó ember, aki egész életét a Tórának szentelte, minden gondolatával belemerült és minden erejével arra törekedett, hogy a törvényeket a legapróbbig tiszteletben tartsák a községben. Amikor késő éveiben megszületett egyetlen fia, I-ten áldását látta benne és jámbor cselekedetei szentesítését. Az égből tetszéssel kísérik utját, gondolta — és megfogadta, hátralévő napjai alatt, miként ő, fia is teljes életével belemélyed a magasztos tanításokba és hajszálnyira se tér el a szent törvény parancsolataitól. És miként ő, kegyetlen ellensége lesz a chászidoknak, akik kőbor álmaikat a Tóra örökké marandó hatalmához merészlik kapcsolni és nyugtalan szívvél játszanak ott, ahol csupán az edzett gondolatnak van helye.

A fiu felnőtt és nagyá lett a szent könyvek bölcsességében. Atyjának házában kis szobáskája volt, ott üldögélt és minden gondolatával a szentírás titkaiba merült. De lelke nem tudott megnyugodni a könyveknél, tekintete nem maradt meg a kicsiny és merev betűk végtelen pusztáján, újra és újra kisiklott a kalász sárga

tengerére, a távoli fenyőerdő sötét foltjáiig. És pillantásával lelke is kisiklott, megringatta magát a halk légben, ijedten, mint a fiatal madárka. Szemét és szívét mindig visszakényszerítette a szűk börtönbe, mert tudni akart és a tudás a könyvekben volt. Ám mégis hiába kulcsolta két kezével fejét a jelekkel beborított lapok fölé, azok nem tudták lelkét megigézni. A התבודדות az önmagával való egyedüllét folyamán mélyen és izzón bepillantott önmagába, csodás vetések fölé a titkozatos ég peremére, amely átkélt az ismeretlen országba. Akkor a léleknek az a határtalan ereje, amelyet szentségnek neveznek, nagy volt benne. És amit mondott, tiszta volt, mint a kristály és amit cselekedett, áldott. És ha keresztülment szobáskáján, mint-ha elhagyott tenger hullámán vándorolt volna. Bölcsesség és szentség mély és megfoghatatlan lényeggé párosodik, amely a kicsiny fény foka, időről-időre egyetlen lélekben megjelenik és ottan elmúlik. Ez volt az a fok, amelyhez az ifju felemeltetett, anélkül, hogy tudta volna. — De miként olyan, aki magát tudatlannak véli,

holott bensőjében átöleli a világot, ő is azt hitte, igazságszomjában továbbra is végig kell vándorolni az írásokon. A betűk szavától inkább visszatér mindig önmagához és a nagy hallgatások elragadtatásának adta át magát. De ezektől se kapta meg azt a nyugalmat ami után vágyódott, mint a meg nem született élet a földi lét után. Lelkének sóvár kinja megajzotta, mint a ijat, amely a nyilat messzire röpíti, nem mint a lantot, bájos összecsendülésre. A legtökéletesebb beteljesülésből hiányzott mindig valami, nem tudta micsoda. Az elmerülés leg-

פיר שוחטים!

Habe Schmutzer'sche prima חרפים mit Messing-beschlag unter Garantie, ferner I. und II. Qualität Belgische reiss- und grüne glatt wie auch Stanislauser schwarze Steine.

FRENKEL J. שׁוֹבֵי בUDAPEST

VII., Rombach-utca 16.

חרפים ZÖLLIGE PENGŐ

"	15	32.—
"	14	29.44
"	10	18.—
"	5	6.80
I. Belgische	8	20.—
"	7	16.—
II. "	8	12.—
"	7	8.—
Grüne glatt	8	6.—
Stanislauser	10	6.—
"	8	4.—

Bestellungen werden gegen vorherige Angabe effectuirt.

bel- és külföldi márványokból legolcsóbb árban részletfizetésre is kaphatók. - Tervrajzok díjlanul. -

Eichbaum Mór Siremlékek

sírkőgyáros

V., Pozsonyi út 1-3. Tel: T. 246-74.

HAJSZÁLAKAT hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelőséggel Pollák Sarolta Budapest, Andrásy-út 38.

Összes szépséghibák kezelése. (Arcápolás olcsó bérletrendszerrel.) Szemölcsirtás. Fagykezelések. Kérje legújabb prospektusom.

„MIRACLE” hajeltávolítószer szétküldése utasítással.

kegyesebb pillanatában aggodás koppintotta meg, amelynek nevét sem tudta.

Nem mert beszélni róla, ő, igen hatalmas volt ez az ismeretlenség. Ha beszélni kezdett mégis, a szó, amely ajkát elhagyta, másként mondotta, mint lelkében történt. Az emberek közül csak a chászidokhoz vonzódott, azokhoz az ábrándozókhoz és fantasztákhoz, akiket tudós atyja, mélységesen gyűlölt. Mert érezte bennük, ha szilajak és fékezhetetlenek is, él valami abból, ami álmain átsuhan. Atyja neheztelt ezért réája, mégse tudott szakítani velük. Így egyszer kettőjükkel, két ifjuval volt együtt. Akkor beszédre erőszakolta szívét, küzdött a szavakkal, míg engedelmeskedtek neki és elmondta a kettőnek, szükség kinozza és eleped valami megnevezhetetlen után. Azok így szóltak hozzá:

— Csak egy ember van, aki segíteni tud rajtad. Ő, a nagy caddik, aki egynapi járásra lakik innen. Ő fel tudja szabadítani a lelked. Az emberek sorsán megy keresztül és szemének tüzeből I-ten áldása árad hozzájuk. Ő a karját nyújtja az elnyomottaknak és ők fellelegzenek, mintha nehéz álból ébrednének. Ő eltörli a homlokról a bánatot és fáradtságot. Ő megoldja a gyűlölet csomóját és a buskomornak megmutatja az élet szépségét.

— Tudós? — kérdezte az ifju.

— Tudós-e, — nem tudjuk, — válaszolták — mert nem szenteli magát a tannak és nem beszél soha arról, amiről mondani szokták, megismerés. De tudjuk, közelre és távolra elhatól és bizonyos, ő tud cselekedni.

— Szent? — kérdezte ismét.

— Szent-e, nem tudjuk — mon-

dották. — Mert nem zárkozik el és nem óvakodik közeledni a bünyösökhöz. De tudjuk, senkit nem bocsát el, míg a legnehezebb terhet lelkéről le nem vette és bizonyos, a megváltás az ő birodalma.

— Nem úgy van-e, — kérdezte és inkább magába pillantott, mint hozzájuk — hogy cselekedet és megváltás a legmagasabb kegyelem, amelyet a nagyfény fokának neveznek és nagy időktől nagy időkhöz egyetlen lélekben jelenik meg, hogy évezredekig ott ragyogjon és túljeljen mindent.

Hallgattak az ifjak, megdöbbenetek szavainak szokatlan heveségétől. Ő pedig megborzongva állott ott és nem tudta, mi történt vele.

(Folytatása következik.)

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség közleményei.

Hitközség irodahelyisége: (KÖZSÉGHÁZA) VII., Dob utca 35.

Hitközségünk rabbiságának felügyelete alatt állanak:

Hitközségi mészárszések:

1. II. Margit körút 7.	5. VII. Kertész utca 35.
2. V. Solyom utca 24.	6. VII. Hernád utca 16.
3. VI. Szerecsen utca 13.	7. VIII. Magdolna utca 29.
4. VII. Wesselényi utca 15.	8. IX. Tompa utca 17/a.

Hitközségi baromfivágóhelyek:

1. II. Margit körút 7.	4. VII. Hernád utca 16.
2. V. Solyom utca 24.	5. VIII. Magdolna utca 28.
3. VII. Dob utca 35.	6. IX. Tompa utca 17/a.

Hitközségi tejelárusítás:

1. V. Solyom utca 74.	3. VII. Wesselényi utca 18.
2. VII. Dob utca 35.	4. VIII. Magdolna utca 29.

Hitközségi intézmények:

Ritúális fürdők (Mikve):

1. Rácfürdő:	1. III. Zsigmond utca 74.
I. Hadnagy utca 8—10.	2. VII. Kazinczy utca 19—31.
2. Körúti fürdő:	3. VII. Király utca 1.
VII. Erzsébet-körút 49.	4. IX. Tompa utca 17/a.
3. VIII. Magdolna utca 29.	5. V. Csáky utca 9.

Templomok:

1. Rácfürdő:	1. III. Zsigmond utca 74.
I. Hadnagy utca 8—10.	2. VII. Kazinczy utca 19—31.
2. Körúti fürdő:	3. VII. Király utca 1.
VII. Erzsébet-körút 49.	4. IX. Tompa utca 17/a.
3. VIII. Magdolna utca 29.	5. V. Csáky utca 9.

Orth.

Telefon: J. 423—65.

Kávészó

Telefon: J. 423—65.

özv. Klein Izsákné Budapest, VII., Dob-utca 22. szám.

Kitünő fagyaltok és cukrászsütemények kizárólag WEISZ MÓR gyárábó

A Zsidóság eszmevilágából

A VIGASZ SZOMBATJÁRA. Irta: HALÁSZ FÜLÖP
IV.

Egy magános vándor bolyongott a rémes középkor sötét éjszakájában. S az éjszaka kísértetei körüllejtették őt borzalomkeltő haláltáncokkal. De a vándor még sem adta meg magát. Föl-fölvetete tekintetét a magasba, az ott ragyogó csillagsereg fénye reményt hintett keblébe, hogy I-ten még sem hagyja el őt, hogy I-ten örökösödik felette. Nem adta meg magát, hanem tűrt és szenvedett, míg végre a hajnal fölhasadt és a hajnalhasadás elől, mint árnyék a nap elől, tűnt el a kísértetek rajja. — Ki ne ismerné ezt a vándort? A bolygó zsidót? A földönfutó zsidó népet? Ott vándorolt, kóborogott, bolyongott, bujdosott a középkor sötét korszakában. Ott rémitgették, bántották, ütötték-verték, üldözték-öldösték őt, a bolygó zsidót, a sötét rémek, a vallási fanatizmus és az aljas irigykedés hóhérai.

„Sötétség borította a földet, — de fenn a magas égen a csillagok ragyogtak. „Akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok, örökön örökké fénylenek.” (Dán. 12, 3.) Izráel egén is feltűntek a csillagok, nemeslelkű férfiak, magasröptű szellemek, kik felismerték az igazságtalanságot és I-telenséget, mit a népek elkövetnek midőn oktan módon bántják Izráelt. S oda kiáltották a zsidó népet halálosan gyűlölő és üldöző, emberiségről megfejtkezett emberiségnek az i-teniteltként harsogó szavakat: Hát ez-e a hála, amivel Izráelnek tartoztok, hogy igaz I-tenet és Igét adott, hozott nektek? Hát azért nyerte-e Izráel számotokra is föld népei! a szeretet tanát: „Szeresd az Urad I-tenedet!” — „Szeresd felebarátodat mint tenmagadat!” — hogy ti gyűlölettel fizessetek neki?! Trónusok magaslatáról és tudósok katedráiról hallatszottak ilyen és

hasonló szavak.

Egy Könyves Kálmánnak a neve, aki Magyaróvárnál fegyveres kézzel verte széjjel az ott keresztül vonuló kereszties hadakat, a midőn azok az országában is folytatni kezdték Németországban gyakorolt nemes mesterségüket, mely rablás és gyujtogatás és fajtalanokásban, fegyvertelen férfiaknak legyilkolásában, tehetetlen nők, aggók és gyermekeknek I-ten dicsőítésére és a „szeretet” vallásának örök időkre szóló glórifikálására való lemeszárlásában állott és itt is rabolva, gyilkolva, gyujtogatva törtek a zsidókra, hogy itt Magyarországon is oka legyen a zsidóknak olyan megrázó, könyvek özönét facsaró elégiákban siratni meg lemeszárolt véreiket, mint amilyenekben még mai nap

Mit látott a francia nagykövet Péterváron?

Most jelent meg magyarul M. Paleologue francia diplomatának naplója, amely leírja, azt az időt, amelyet Oroszországban töltött mint Franciaország nagykövete. Művelt és demokrata érzelmű ember lévén, figyelmét nem kerülte el az orosz birodalom területén élő zsidók rettenetes szenvedése. Ezért naplójában többször szó esik a zsidóságról is. Ő róla Paleologue szerint a francia forradalom amely általános jogegyenlőséget hirdetett, okozta az orosz zsidók elnyomását. A francia forradalom idején II. Katalin cárnő élt. Ő róla ezt írja:

Katalin cárnő váratlanul a szigor és leigázás rendszerét léptette életbe a zsidók ellen, amely alól még ma sem szabadultak fel. 1791 december 23-ikán kelt ukázával megszüntette a települési zónájukat, eltiltotta őket a földműveléstől, beszorította őket a városi gettóba, végül felállította azt a gyűlöletes elvet, amely azóta is érvényben van, hogy tudniillik a zsidóknak minden tilos, ami nincs kifejezetten megengedve.

Paleologue nagyon érdekesen ma-

is évről-évre elzokogjuk, hogy mikép meszároltattak le rajnamelléki zsidó véreink a keresztieshadak által; egy Reuchlin Jánosnak a neve, aki egy egész, előítéletekkel telített világ ellen szállott sikra és védte meg a Talmudot, a zsidó irodalom ezen kincsesházát, a legmagasztosabb eszmék, tanok és törvények ezen kincstárát, de melyet rosszakaratuaknak rosszakaratu és tudatlanoknak tudatlansága sátáni gonoszság művészszeret feltűntetni; egy II. József császárnak a neve, aki türelmet parancsolt a zsidók irányában, amidőn az egész világ mint emberi alakba bujt ördögökkel bánt velük, — dicsfénytől körülfolyt betűkkel ragyog Izráel évkönyveinek lapjain.

Még haló porukban is álldottak az ilyen férfiak — az eltiport ártatlanság védőpajzsai, az igazság bajnokai, az I-ten igazi szolgái!...

Az ilyenekre is vonatkozik a proféta szava: נחמו נחמו עמי „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet!”

gyarázza meg a felvilágosodott Katalin cárnőnek érthetetlen zsidógyűlöletét. A cárnő tudvalevőleg szörnyen utálta a francia forradalmat, mert rettenetes fenyegetést látott benne minden trónra. Mikor a francia forradalmi nemzetgyűlés 1791 szeptember 27-ikén emancipálta a zsidókat, II. Katalin erre december 23-i ukázával felelt, amelyet későbbi rendszabályok még súlyosbítottak.

Igy a sors irónikus játéka folytán, — fejezi be feljegyzését Paleologue, — a francia forradalom nemeslelkű kezdeményezése Európa másik részében az üldözések korszakát nyitotta meg, amely a leghosszabbak és legkeservesebbek közé tartozik, amiket csak Izráel a századok folyamán megismert.

„Mint a levágásra szánt birkák” Megrendítő az 1914 október 28-iki feljegyzés. A háború a lengyelországi és litvániai zsidók számára egyike a legkegyetlenebb megpróbáltatásoknak, amiket mindeddig elszenvettedek. Több-száz ezren kénytelenek voltak elhagyni tartózkodási helyüket. Siralmas

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz Voeszchanan, Av 15.

שבת kezdete (Bpest) 7 ó. — p.
שבת kimenetele " 7 „ 45 „

Szombat: Chamisó-Őszo Beöv.

|||||

Uj zsidó kórház Munkácson. Ezen városból vett értesülésünk szerint, Kelet-szlovenszko részére nagyszabású országos zsidókórház létesítése a megvalósulás stádiumába lépett. Ezen célra Kohner báró egy gyönyörűen parkozott épületet adományozott. Az amerikai „Joint” is, mint hírlík, nagyobb összeggel támogatja a kórház-akciót.

Jahrzeit-ok. A híres lizskai Caddik Jahrzeitja most pénteken (Av 14) van. — Az s-a-ujhelyi (ישע מישה) nagy Jahrzeitről pótlólag a következőket közlik velünk: Az évfordulóra több ezren zarándokoltak Ujhelybe úgy Magyarországból mint a megszállott területről. Ott volt R. Jojlis és a fiatal, leendő m.-szigeti Rebbe, továbbá a lizskai, bökönyi, bodrogkereszturi, nagybereznai és mezőkaszonnyi Rebbek. L. H.

Seidl galántai rabbi gyász. Galántáról jelenti tudósítónk: 91 éves korában költözött el az élők sorából Seidl Samuné יי ערסקו-ujvárt, a hitközség legidősebb asszonya. Seidlék azelőtt Koltán laktak, ahol vendégszeretetet és jótékonyságot gyakoroltak, erejükön felül. Néhány évi érsekujvári tartózkodásuk alatt mintaszerű jámborságukkal általános közmegebecsülésnek örvendtek. A hirneves galántai főrabbi, R. Binjomin Seidl a megboldogultban édesanyját siratja. A f. hó 4-én Érsekujvárt végbement temetésen Tigermann és Seidl, érsekujvári ill. galántai főrabbi búcsuztatták szívéhez szóló heszpedekben. Majd a matrona férje vett búcsut feleségétől, akivel 66 évet töltött együtt boldogan. תנצ"ה

Munkácsi szakadás. A munkácsi Spira-ellenes párt állítólag engedélyt kapott külön sechitóra és így nemsokára megnyílik az új vágóhely a főrabbi tilalma ellenére. A gabella-árakat természetesen sokkal alacsonyabbra szabták meg mint a hitközség.

Gyász. Győrből jelentik lapunknak: Városunk talmudtudósainak egyik kimagasló egyénisége, R. Slojmoj Diamant יי költőzött el a napokban az élők sorából, 68 éves korában. A megboldogult meghitt tanítványa volt a b. e. R. Amrom ujjalusi és Fuchs nagyváradi Gaonoknak. Snyders főrabbi valamint a megb. 2 fiai szívbemerkolóan ecsetelték az elhunyt ritka nagy tudását és jámborságát. — A koporsót a talmid chóchomok a vállukon vitték ki egészen a temetőig. תנצ"ה

A „lomzai jesiva.” Jeruzsálemből írja tudósítónk: „A Zsidó Ujság 26-i számában Sussmann rabbi palesztinai beszámolójában már megemlékezett a peszachtikvói nagy jesiva-építésről, a lomzai jesiva oda telepítéséről. Most egy pénzcsoport legújabb egy nagyobb narancs-ültetvény megvásárlását határozta el, amelyek jövedelme a jesiva fenntartására lesz fordítva. A jesiva-épületre a nevezett pénzcsoport 4000 fontot (?) adott ki.

Szombati mozi-előadás Haifában. Az egyik legutóbbi péntek estén nagyszámu vallásos zsidó gyülekezett a palesztinai Haifa „Empire nevű” zsidó mozija elé és izgatottan óvást emelt a mozi-előadás általi szombat-megszegés ellen. Az izgatott tömeg próbálkozott az előadást erőszakkal megzavarni, ami azonban a rendőrség beavatkozása folytán, meg-hiusult.

A pozsonyi Aguda női és leánycsoportja, mint nekünk onnan írják, a napokban kirándulást tervez Budapestre. A kirándulás célja az egylet tagjainak orth. keretben megengedett szórakozást nyújtani. (Mi a magunk részéről ajánlatosnak tartanók, ha Budapest orth. hölgyei és leányai hasonló egylet megszervezése céljából, a pozsonyiakkal érintkezésbe lép-nének. — Szerk. —

Wesilla mosás a legideálisabb

Orth. kóser emmentháli és grói sajt

a legjobb minőségben állandóan kapható, VIKTÓRIA sajtgyárnál, ÖLBŐ, Vas m.

HECHSER

a sárvári orth. hitközség
rabbínátusától.

A szatmári „fekete lista”.

A múlt számunkban általunk közzétett szatmári fekete lista, amelyet az ottani főt. főrabbi a szombaton nyitva tartó szatmári zsidó kereskedőkről a templomokban kifüggesztetett, országszerte méltó feltűnést keltett és a vallásos körök általános tetszésével találkozott.

Félreértések elkerülése végett hangsúlyozni kívánjuk, hogy a fekete listán felsorolt kereskedők az ottani *statusquo* hitközség tagjai, mivel a szatmári orthodoxok között egyetlenegy sem akad, aki a sabboszt nyilvánosan megszegné!

— **Egymillió dolláros kölcsönt vett fel a pesti izr. hitközség.** A pesti neológ hitközség vezetősége egymillió dollárkölcsön felvételét határozta el a londoni Overseas Bank Ltd. angol intézetnél. Értesülésünk szerint a hitközség vezetősége az erre vonatkozó szerződést az angol intézet megbízottjával a napokban megkötötte, illetve azt aláírta. Az egymillió dollár a közeli napokban már folyósításra kerül és úgy van, hogy a hitközség vezetősége a jövő héten már kiírja a tervezett munkálatokra vonatkozó árlejtéseket. Így legelső sorban a Wesselényi-utcai hatalmas telket fogják beépíteni, amelyre többemeletes bérházat terveznek, ugyancsak emeletelhuznak a leánygimnáziumra, továbbá felépítik a VII. kerületi templomkörzet Bethlen-téri imaházát. Az egymillió dollárt kizárólag hasznos beruházásokra fordítják.

Belzi chószidok tiltakozása. Munkácson tudvalevőleg azzal harcolnak a főrabbi ellen, hogy megsértette volna az elhunyt belzi emléket és a világ előtt úgy tűnik fel mintha minden pártoskndás a belzi chószidok kezdeményezésére történnék. Ezért az igazi belzi chószidok azaz: Belz városkának chószidjai nyílt tilta-

kozást **לבית מדרש** jelentettek meg, mely tiltakozásban hangsúlyozzák, hogy nem az elhunyt czadik szellemében cselekszenek azok, akik a hitközségi viszálykodást szítják, mert ha az ő akaratát akarnák teljesíteni, akkor helyreállítanák a hitközség belbékéjét!

Bestiák a kölni orthodox temetőben. Németországban egy idő óta pathológikus tünetet lehet az antiszemitizmuson belül észrevenni. A zsidó temetők meggyalázására vetik magukat. A kisebb hitközségek csendesen elfekvő temetőibe berontanak bárbar fickók és a sarköveket rendszeren összetörnek és bepiszkolják. 38 ilyen eset történt rövid időközökben. Most hozzájött a 39. eset, amely az eddigieknél még gyalázatosabb. A kölni orthodox hitközség temetőjét csufította el a vandalizmus. Itt 71 sarkövet borítottak fel és a legnagyobb részét összetörték. Az egész temető lesújtó hatást gyakorol. A nyomozást vezető rendőrtisztviselő kijelentette, hogy hosszas praxisa alatt ilyesmi nem fordult elő. Az összes lapok erőlyesen követelik, hogy a gyalázat okozói végre valahára az igazságszolgáltatás kezére jussanak. Az orthodox hitközség pedig 1000 márka (17 millió korona) jutalmat tűzött ki a tettesek nyomra vezetésére. — Amint utólag értesülünk már sikerült is a tetteseket rendőrkézre juttatni.

Három vak zsidó gyermek mehet Magyarországból Bécsbe A bécsi izraelita vakok intézetében (Hohe Warte 32) most 15 ingyenes hely van, amelyekre Magyarországból felvesznek három gyermeket 5 évestől 15 évesig. Az intézetnek kitűnő hire van. Mindenféle felvilágosítással a fentnevezett intézeti igazgatóság szolgál. **Akiknek a zsidó iskolák túl zsidósak.** Tudvalevő, hogy régente a chószidok nem szívesen adták gyermekeiket zsidó felekezeti

iskolákba, mert féltették tőlük a vallásosságukat. Most ennek a felfogásnak ellenképét láthatjuk a berlini neológ zsidóknál. Az egyik szerkesztőjük hosszabb cikket irt hivatalos lapjukban, hogy ne küldjék gyermekeiket felekezeti iskolákba, mert orthodoxok vagy cionisták lesznek és mindkét irányzat veszélyesíti az ő vallási (?) felfogásukat...

REMÉNY

a legjobb és legértelmesebb zsidó ifjúsági folyóirat nevel, oktat, szórakoztat.
Szerkeszti: Dr. MOLNÁR ERNŐ.
III. évfolyam.

Előfizetési díj: Szerkesztőség és kiadóhivatal.
negyedévre Budapest, IV.,
1.60 pengő. Magyar-u. 3.

A vidéken lakó izraelita szülők, ha gyermekeiket a fővárosban jól akarják elhelyezni, úgy forduljanak Virág Gyulánéhoz, hol szigorúan orth. rituális elsőrangú ellátás, gondos felügyelet és kitűnő nevelésben részesülhet két-három fiúgyermek. Az összes középiskolák és Zeneakadémia közelében. — A legjobb referenciák.
Cím: VIRÁG GYULÁNE VI., Ó ucca 42.

Praktikus Snóder שנודר Einleg könyvek héber ליהודים, jüdischdeutsch, német és magyar esküvői meghívók, ugyszintén mindenféle más nyomtatványok izléseles kivitelben, a legolcsóbb árban készülnek. **Schwarz Lipót** motorüzemre berendezett **könyvnyomdájában** Kunszentmiklós Pest-megye Hitközségi tisztviselőknak nagy engedmény. — Kérjen ajánlatot. — Mintákkal készséggel szolgálók. :-:

Olvassátok és fizessétek elő a Zsidó Ujság-ot!

Képviselőket adunk az ország minden községében és városában üzlettel vagy lakással bíró megbízható egyénnek,

Király Gőzmosóda Ruhafestő és Vegytisztító

Budapest, VII., Király-utca 15. IV., Magyar-utca 6.

Vidékre külön postaosztály.

Magánosok megbízásait is a legrövidebb idő alatt teljesítjük. Szabónóknak, szabóknak nagy árengedmény.

Iskolaépítés. Érsekújvárról írja tudósítónk: Az itteni orth. hitközség elhatározta, hogy miután az eddigi népiskolája kicsi és nem felel meg a követelményeknek, megfelelő új iskolát épít. A múlt hó 31-én megtartott gyűlésen Reichfeld Gábor iskolaszéki elnök bemutatta az építési tervrajzot, mely szerint az iskolát 3 tanteremmel, szertárral, kézimunkateremmel és tanítói lakkkal építenék fel. — Bár Érsekújvárt az állam és a neológ hitközség nemrég egy - egy szép, nagy iskolát adott át rendeltetésének, az orth. hitközségi tagok minden áldozatra készek, hogy saját iskolájuk legyen. Mert tudják azt, hogy tudást és ismeretet bármely iskolában meglehet szerezni, de hithű, orth. zsidó szellemet, lelkesedést a zsidó hitélet iránt csak a saját felekezeti iskolában.

Ujszerű egyesület Nyitrán. Nyitráról jelentik nekünk: Érdekes egyesület alakult a nyitrai orth. hitközség kebelében. „Machziké Hadasz”-nak hívják ugyan, de helytelenül. Inkább „Machziké-Horáv” volna a megfelelő neve. Mert az a célja, hogy a főrabbit minden akciójánál, minden ténykedésében, melyet a hitközségben kifejt, alapos támogatásban részesítsék. Ezen egyet azon helyes felfogásból indul ki, hogy a hitközségben a főrabbi a vezető. Azonban a vezető csak akkor tud megfelelő üdvös eredményt elérni, ha vannak a hitközségben, kik őt követik és hathatósan támogatják.

Püspök-avatás. A napilapokban részletesen olvassuk az új székesfehérvári püspök felavatásával kapcsolatban az egész szerzetesi rendet. Hogy a püspöki ruházat a bibliai, a kojhen-ruházatra vonatkozó törvényben alapszik, az általánosan ismert. A szertartásban a láb- és kézmosás is szerepel, a minnek bibliai eredete ורחצו ידיהם ורגליהם. A jelvények átadása a Tóra szavaiban ושלח את ידו gyökeredzik. Mindezt csak azért írjuk meg, hogy okoljunk belőle orthodox szempontból. Ha a katolikus egyház a maga módja szerint megtartja az ősrégi zsidó

előírásokat, akkor reánk zsidókra fokozottabban háramlik az a kötelesség, hogy megtartsuk azokat a törvényeket, amelyeket a kinyilatkoztatás nekünk juttatott.

Szerkesztői üzenetek.

SZEFARD: A kérdést nem lehet így felállítani. A zsargon egy régi nyelvjáráson alapszik. Ilyen nyelvjárás több volt. Egyébként több mint valószínű, hogy a régi héber nyelvben „u” magánhangzó nem volt, amint a mostani arabban sincs. — G. J. Torna: Előfizetését megkaptuk. — Thau Lipot, Kölcse: Kérelmével forduljon a „Tomché Jesivósz”-hoz, Győrbe. — Gleichmann: Törekvésünk kérelmének eleget tenni. Addig is kérjük szíves elnézését. — **ÉRDEKLŐDŐ:** Mult számunkban közölt vasárnapi tisóbeov-szabály utolsó passzusát a Sulchan-Aruch 556. fe-

jezetének a „Nojda Bijehüdo” által szerkesztett דגול מירבה függeléké nyomán irtuk meg. — **MISKOLC:** Mult heti üzenetünkben a Sulchan-Aruch 552. szám fejezete helyett helyesen 551. szám olvasandó. — **TÓRA:** Aggódalmuk indokolatlan. Az illetőnek levél ment. — F. M.: Ez alkalommal nem üti meg a mértéket. — **HŰ OLVASÓ:** A pozsonyi jesivát ajánlhatjuk. — **FALUSI TANÍTÓ:** Hitoktatói kurzus nincs. Minden hitközségnek joga van hitoktatót delegálni a saját hatáskörében.

Figyelem. Tisztelettel kérjük tudósítóinkat és híveinket, hogy közleményeiket kedd délig juttassák hozzánk, különben a legjobb akaratunk mellett sem foglalhatunk helyet az illető heti számban.

Fizessetek elő a Zsidó Ujságra!

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy kizárólag **SKREK-féle**

füstölthusz gyártmányok

a főváros következő helyein kaphatók:

Schwarz Gábor
VIII Nepszínház u 42-44
(vasárnap is nyitva)

Mandel Éliás
VII Garay u 48
V Visegrádi u 9

Klein Vilmosné
VII Teleky tér 1

Büchler és Szántó
Klauzál-u 32

Grósz Béla
Teleky-tér 8

Falkenstein A.
VII Baross-tér 13

Klein Ábrahám
VII Péterffy S-u 37

Auster Salamon
VII Péterffy S-u 42

Muncsik Izidor
VI Vörösmarty-u 25/a

Weisz Dezső
VII Ó-ucca 1

Ehrenfreund Éliás
VII Wesselényi-ut 13

Eisenberg N.
Ujpest István-ut 27

Krausz Ignác
VII Teleky-tér

Zucker R.
Akácfa-u 27

SKREK LIPOT

orth. כשר

szalámi és kolbászárugár
VII. Dob-u 27 Tel. J. 424-17
Sürgönyencm „Skrekszalámi”

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon!

Posztó, divatszövet, szabókellékek, áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek úri- s női szövetekben. Billiárd és játékasztal posztó

Seidner Lipót áruházában, Budapest

A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalék kedvezmény. Kertész u. 43. — Telefon: 134-74.

A MEGTÉRT

— TÁRCA —

(Folytatás)

A fiu, igazgató, mind figyeltek, de csak szófözlányokat bírtak felfogni.

— Még egyszer kér. . . ne bántásák ezeket mondott még valamit, de a füttyürésző szél a falakhoz meg földhöz csapkodott eső zajával semmisítette a hangokat.

— Mit, mi közöd van hozzá? üvöltött valaki, mire az itteni csoportban durván röhögtek.

. . . testvéreim. . . Elhallatszott a szó a sötét utcában, és nem követte más csak két nehéz ütés hangja, egy ordítás, egy test zuhanása, majd megjelent a gummi-kabátos egy másikkal.

Máskor nem fognak a midolgainkba avatkozni, ugye bajtársak? A „bajtársak” helyeslőleg zajongtak és mert ezzel az okkal igazolva látták tettünknek helyességét és oda fordultak a másik két üldözöttökhöz.

— Na, te haza Judása igazold magad kiáltott a fiura egyik és mellbe vágta.

Zsidó vagyok — felelt lehorgasztott fejjel.

Szegény csak most érezte át először hogy tényleg zsidó, zsidó azok közül akiknek az ősei inkább énekelve táncoltak a lángsírba mintsem elhagyták volna vallásukat, amit ő olyan hitványan elhagyott.

Egy pillanatig az üldözőkre és üldözöttekre csend nehezedett. Lehetett hallani az eső cseperését mely most sűrűbben és folytonosabban esett. Ezek az I-ten könnyei, melyekkel keservesen sirt az emberi gonoszságon. De ez az egész csak egy szempillantásig tartott.

— És azt hiszed hogy ezt csak így meg lehet mondani, „ordított az egyik,” alakítsuk csak át a nézeteit.

Neki estek és elkezdtek ütni rugni. Az igazgatót — aki ez után következett volna — pánik félelem szállotta meg, szeméit segítség kérően jártatta egyikről a

másikra és kiüvöltött rajta a hideg verejték. Mikor látta milyen kegyetlenül verik durva szitkok között jövődöbeli vejét, a kétségbeesett ember összeszedett erejével sikerült hirtelen kiszabadulnia az ötet közre fogó gyűrűből, és vad, kétségbe esett rohanással, eltűnni a mellék-utcába. Rögtön észre vették, hogy elszaladt, és egy páran utána is eredtek, de többen ott maradtak a már földön fekvő fiut ütni. Azt hiszed te hazaáruló, hogy megmenekülsz te is — és ujult erővel kezdték püffölni.

— Várjatok csak, most egy kicsit megítatjuk — fordult oda egyik a többihez — kinek van egy pohara.

Felültették, egyik egy pléh poharat az utca közepén levő pocsolyában megismert, majd nedves kezét a fiut ruhájába megtörölve, oda nyújtotta inni.

Nem akarsz? kiabált és arcába sujtott, mindjárt szalámit szeletünk belőled.

A fiu már nem tudta, hogy verik, sem hogy itatják, mert már önkívületi állapotban volt, csak az szűrődött át az önkívület ködös fátylán, másik csoport jött és kiabált, hogy azt a másik zsidót nem bírták megfogni, és hogy az eső nagyon esik és inkább menjenek a kávéházba. Teljesen összefüggéstelenül, zsongó fejjel, értelmetlenül fogta fel a hangokat, érezte hogy valaki fejbe rugja, majd arcán végig folyik a meleg vér. Hátra billent, és elterült az utca pocsolyájában, amelybe a fejéből szivárgó vér mind nagyobb, nagyobb foltot kerekített. Most nem érzett, nem látott semmit csak később mikor az eső kicsit felmosta, érezte végig folyni az I-ten könnyeit az arcán, és lelógó szemhéjain keresztül látta a sarki lámpa által vetett nagybodókisebbedő szivárványos köröket. Kellemes érzetek keltek benne a-

hogy az eső végig folydogált arcán és mert átázott a ruhája, forró testét lehűtö. Probált feltápaszkodni de visszahanyatlott. Sehol egy lélek, sehol egy hang, de ő úgy érezte, hogy kell valakinek lenni aki csepegeteti rá az esőt, aki irányítja az ő lelkét.

Kezdte megérteni az életet. Elején lassan méltóságosan szálltak gondolatjai, majd mikor inkább magához tért, a gondolatok tözcsóvá száguldottak megkínzott lelkén.

— Az anyám hol van? Hol az apám? Miért nem jön már valaki felemelni nyomorult testemet ebből a moslékból, még mielőtt megdögölnék. I-ten segíts! segíts! — repültek fel a minden szenvedő lelkeknek az örökké ismétlődő gondolattraktái.

Feje mögött csoszogó neszt hallott, mire részint kételkedve, részint remélve figyelt. Nem birt hátra fordulni, mert minden mozdulatát éles fájdalom kísérte. A zaj elült és ő reményvesztetten gondolkodott tovább.

Miért oh jaj hát miért kell nekem szenvedni! — tört ki benne újra a vihar — miért gyalázza meg egyik ember a másikat és miért nem segít inkább egyik a másikon. Felbukkantak emlékezetében az önkívületi állapotban hallottak, az igazgató megmeneküléséről,

. . . miért nem jön vissza értem? hiszen mondta, hogy jó barátja vagyok. . . mi lesz most velem. . . miért van ez mind és miért kell nekem most a fájdalmakban fetrengeni.

Hallja a feje mögött a csoszogó neszt, de most már egész közletről. A fájdalom miatt még moccani sem birt. Nyögést hallott közvetlenül a feje mögött és eszébe jutott, hogy itten van még kivülről egy ugyan olyan megvert, meggyalázott ember. Érezte hogy valaki, a háta mögött óriási megereöltetéssel ráncigál le magáról valamit, a lámpa fényénél látta, hogy két kéz feléje nyulik egy sáros véres fehér szallaggal, és keserves nyögések között igyekszik a fejét bekötni. (folyt. köv.)

ZORD IDŐKBŐL

TÖRTÉNETI ELBESZÉLÉS A XIII. SZÁZADBÓL.

7.

(Folytatás)

A levelekközött amelyeket Rabbi Meir kapott, voltak olyanok is, a melyek figyelmeztették, hogy ne ereszkedjék bele politikai tárgyalásokba és nem szabad Hohenberg grófja előtt olybá tüntetni fel a dolgot, mintha pénzügyekben is befolyása van hittestvéreire. Volt olyan levél, amely azt vitatta, hogy a császárnak joga nincs adókat kivetni a birodalom az összes zsidókat már zálogba adta vagy eladta egyes fejedelmeknek és városoknak.

E lehangoló levelekkel ellentétben sok levél megható hűségéről tanuskodott. Volt olyan hitközség, amely féltette a nagy mester életét is, ékszerket küldött neki, hogy alkalmas időben adja el azokat.

Közben egyre jobban közeledett a határidő, a melyen belül az adót be kellett szolgáltatni. Aggodalom és remény között hanykolódott. Besötétedett. Nem gyújtott mécses, hanem fejét kezére támaszkodva gondolkodott a bekövetkezendőkről. Egyszerre belép R. Majse a sámesz s jelenté neki:

— Rabbi, künnnt vár egy ember, a kinek olyan a ruházata, milyen az Erecz Jiszroélból való küldötteknek szokott lenni, de azért nem Jerusolajimból jön, hanem valamilyen országot nevezett meg, a melynek hírének nem hallottam eddig.

— Gyujts világot fiam és azután engeddd be az idegent.

Az idegen belépett. Rabbi Meir nem talált keleti öltözetén semmi különösöt, mert hozzá volt szokva ilyen ruházatban látni szentföldi kiküldötteket. De amikor az idegen palástját kinyitotta, alatta olyan ruhát látott, a mely maga felé parancsolta figyelmét. Az ide-

gen oly jelvényt viselt, arany és egyéb élénk színű falevelekkel a bész hámkidos összes szent edényei ki voltak himezve, látható volt a frigszekevény a kerüvimmel, az arany menora, az arany asztal a szinkenyrrel, az egész felhőbe volt burkolva és a felhőből kiemelkedett egy óriási sófar. A jelvény körül pedig héberül ki volt írva: Közeleg az Ur napja.

A Rabbi idegenkedéssel nézte a különös jelvényt és kérdezte tőle, hogy ki ő s honnan jön. Az idegen erre a legékeőbb héber nyelven üdvözölte a Mestert. A leghizelgőbb jelzőkre csak gyenge fejbiccenés volt a válasz. Az idegen azután így folytatta:

— Jövök hozzád Rabbi olyantól, a ki nagyobb nálad. Olyantól, a ki nem csak ivott a tudás tengeréből, hanem a kit a Teremtő az élet forrásává tett e földön. Jövök olyantól, a ki tanítványa annak a prófétának a kinek ajkát a mennyei szerafok parazzsal szenteltek meg, a mint a Jesajo felavatásánál olvasható. Az ő szavaival szölok hozzátok: אם תאנו „ha engedelmeskedel és követsz a föld javát fogod élvezni, de אם תמאנו ותרמה ha ellenkezel, kard által fogsz elpusztulni.

Rabbi Meir csodálkozással hallgatta az idegen beszédét. Némely kitételnél fel akart állni és arcátlan ficzkóként kiutasítani a szobából. De azután erőt vett magán, a benne duló indulatokat el nem árulván, nyugodtan kérdezte: „Ki az tehát, a ki téged hozzám küldött?”

— A nagy próféta, a ki azonban később még több lesz, mert az Ur többre hívatta, az én uram, a kit az emberek eddig Rabbi Avrohom b. Semuel Abulafiának, a ki Todeló városából való.

— S hol időzik az, a ki engem hozzád küldött, honnan jössz?

— Az üdv a tenger felől jön. Onnan hirdeti az Ur, hogy gyűljenek össze Izrael fiaj északról, délről, keletről és nyugatról. Sziciliából jövök, a tengerben elterülő háromszögletű szigetről. Jövök Sziciliának Szirakuze városából, a hol a Fölkent lába tapossa a földet és minden lépéséből az áldás virága fakadt.

E szavak után előhuzott az idegen egy keskeny zacskót, megcsókolta és odaadta Rabbi Meirnek azzal, hogy mondjon előbb imát, mielőtt megérinti a mennyei klenódiomot, amely a Fölkent áldásától meg van szentelve.

(Folytatása következik.)

Héber talány.

Beküldte: Wiesner Salamon,
Büdszentmihály.

אבא אלהי מלכמה משה לאבא

E betűk úgy állítandók össze szavakba, hogy elülről—hátról egyformán olvasható szöveg jöjjön ki belőlük.

(Hétfőig beküldő megfejtők neveit a következő számban közöljük)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Groszberg Jenő

Lábizzadás.

Akinek a lába a sok álldogálás, járkálás foly továbbá a cipő szorítása miatt izzad, jól teszi, ha tiszta meleg, 1 evőkanálnyi Szt. Rokus lábsockával telített fürdőt vesz. A lábsocka melegvizet élénkíti a vérkeringést, bőrt egészséges és ruganyos állapotba hozza. Szabály a láb kipárolgását, kinyitja az eldugult porusokat, szünteti meg a csapórást a láb kellemetlen szagát. Egy csomag Szent Rokus lábsocka ára 1 P 28 fill. Minden gyártárban.

Főraktár: SZT. ROKUS GYÓGYTÁR, VII., Rákóczi-ut

Jesivákat Támogató Egyesület, „Tomché Jesivósz“, Győr

Postacsekkszámla száma: 40.530.

Részletezés.

(Folytatás.)

A kimutatott összegekhez hozzájárultak.

Nyirbéltek: Goldstein Elemér 5, Wieder Gedeon, Deutsch József, Frieder Mór, Amsel Mór, elnök 4-4, Frieder Dávid, Weisz Antal 3-3, Markovits Bernát, Schwarcz Mór Penészlek 2-2, Schwarcz Kálmán 1.60, Heller Bernát, Weisz Sámuel, Gottlieb Mór 1.50-1.50, Stern Farkas, Klein Hermann 1-1, Klein Antal, Klein Ignác 0.50-0.50, Weinberger Salamon 0.40.

Onod: Klein Zsigmond 5, Klein Vilmos elnök 4, Donáth Fülöp rabbi, Klein Jenő, Hauer Lajos, Fischer Gyula, Hartmann Jenő, Ungár Soma, Goldstein Simon, Dr. Kertész Miksa, Fried Mór, Kornhauser Márk, Steiner N, Miskolc 2-2, Weisz József 1.60, Klein Abraham, Schön József, Grosz Hermann, Tauszig Jakab, Klein József, id. Fischer Sámuel, Salamon Salamon, Zeisler Bertalan, Ganz Lipót, Grosz Sándor, Weisz Ede, Groszberg József, Schön Ernő, Klein Béla, Zeisler Mór, Zeisler Gyula, ifj. Weisz Izidor, Zeisler Vilmos Wieder Manó, Schück Antal, Grosz Miksa, Pfeiffer Imre 0.50-0.50, Pocsaj: Fodor István elnök 7.55, Kain Imre 4.05, Fenakel Ignác 3.35, Öhlbaum Dávid, Kun Jakab 1.52-1.52, Lindenfeld József, Öhlbaum Ferenc 1.25-1.25, Katz Arnold 1.22, Katz Béla, Ferner Ignác 1.12-1.12, Lindenfeld Ernő 1.02, Salamon Lajos 0.82, Katz Jakab 0.50, Steiner Vilmos 0.35, Schwarcz Heinrich 0.20.

Poroszló: Steiner Márton 11, Reiner Soma 8.40, Franck Géza 8, Altmann Izidor 7.12, Spitzer Lajos 7, Barna Albert 6.60, Jólesz József 6.20, Oberländer mérnök Vác, Schwarcz Vilmos 5-5, Heller Elek 4.84, Altmann Andor 4.60, Jólesz Sámuel 3.20, Groszmann Dezső 2.80, Hermann Kálmán 2.04, Balázs József, Barna Sámuel, Goldstein Aladár Klein Dávid, Krausz Hermann, Neumann Hermann, Schwarcz Dezső 2-2, ifj. Schwarcz József, 1.90, Hauser Sámuel 1.30, Deutsch Adolf, Erdős Fülöp, Fohn Jenő, Fischer Ignác, Klein Endre 1-1.

Rakamaz: Pollák Ferenc 6, Lázárovits László elnök 5.40, Klein

Sándor 5.10, Dr. Flaszter Jenő, Braun Ignác 5-5, Dicker Sándor 4.20, Fried Imre Miskolc 4, Löwinger József 3, Schwarcz Ignác Weisz Ignác, Stern Miklós, Dicker Ignác, Fried Sándor Steinmetz Májer 2-2, Rosenbaum Dezső, Taub Jenő 1.72-1.72, Fischer Izidor, Grosz Menyhért, Glück Mór, Gutmann Miksa 1-1.

Rábahídvég: Steiner Rudolf Hidashollós 4, Politzer Sándor 2, Deutsch Mór 1.80, Schwarcz Zsigmond Molnárszecsöd 1.60, Deutsch Abraham 1.50, Rechnitzer Miksa, Benedek Eence, Deutsch Nándor rabbihelyettes, Spitzer Albert Szombathely, Koppel Dezső Sopron 1-1, Schwarcz Lajos, Schwarcz Adolf, Steiner Zsigmond, Goldstein József, Budapest 0.40-0.40.

Recsk: Selmei és Társa Budapest 10, Grünwald Jenő Derecske, Grünhut Jenő, Zeisler Soma 2-2, Izsák Manó, Jenő fiának Bármicvója alkalmából 2, Schwarcz Lajos, Stern Miksa, Kohn Mór, Kosztolitz Adolf, Glück József 1-1.

Szeghalom: Friedmann Jónás és Fia 6.50, ifj. Altmann Ignác, Braun Géza, Günstler Jenő, Kohn Fülöp, Schilling Aladár, Stern Mór 5-5, Deutsch Miksa és Fiai, Márkus Elek, Schwarcz Vilmos és Fiai 4-4, Farkas Miksa és Fiai 3.50, Dr. Nussbaum Károly 3, Gleichmann Zoltán 2.50, Altmann Miksa, Bribram Hermann, Breuer József, Kallus Nándor, Klein József, Kohn Mór, Kovács László, Planer Bernát, Römer Lajos, Sillinger József, Schmidt Antal, Stepler Bernát, Weisz Mátyas 2-2, id. Altmann Ignác 1.50, Braun László, Farkas József, Kardos Ignác, Kohn Dezső, ifj. Kohn Imre, Löwenstein Lipót, Röhmer Lipót, Sebes Béla, Schwarcz Sámuel, Weisz Zoltán 1-1, Weiszbrunn László 0.50.

Szentpéterszeg: Blumenfeld Dávid, Löcseny Vilmos Vámospércs 3-3, Lázár Ignác, Moskovits Ferenc 2-2,

Szerencs: Bészhamidros Egyet: Többektől 11.90 Klein Miklós, Stern Dávid elnök 8.28, Stern Márkus 6.36, Klein Sámuel 4.64, König Emánuel 3.72, Wohl Sámuel 3.44, Baruch Ernő 2.10, Kain Mór 1.44, London Mór, Fried Nándor 1.32-1.32 Groszmann Izidor, Selymes Árpád 1-1, Rosenblüt

Jenő, Steiner Kálmán 0.72-0.72 Farkas Dávid 0.24.

Tab: Főrabbi 1.60, Weisz Jenő 16.80, Hoffmann Mór és Fia 12, Schlesinger József 8.64, Krausz Dávid 8, Singer Simon 7, Herzog Ignác 5.80, Deutsch Elkán 5.20, Friedmann József, Herzog Izidor 5-5, Kreismann Jakab 4.16, Galandauer Manó, Kürschner Adolf, Kürschner Ignác, Löwy Sámuel, Nobel Jakab, Nobel Manó, Singer Mór 4-4, Bloch Artur 3.48 Bachrach Gyula, Kohn Salamon, Kuttner Mór, N. N. 3-3, Kohn Frigyes 2.80, Blau Majer, Goldberger Jakab, Kreismann Dávid, Kuttner Miksa, Rosner József, Kallos Manó, Wilner Ferenc, Schimmel József 2-2, Abraham László 1.68, Weisz Ferenc 1.60, Reichmann Dávid 1.04, Braun Lajos, Jósefovits Mihály, Mermelstein Sándor, Singer Jakab 1-1, Rosner Salamon 0.80, Ullmann Mihály 0.40, Tiferesz Bachurim 43.80.

Tálya: Nagy Ármin elnök 12.24, Rosenbaum Lipót főrabbi 0.54, Atlasz Rezső 6.92, Friedmann Adám 5.60, Farkas Imre 5.08, Pászternák Benjámin 4.80, Schwarcz Jenő 4, Teitelbaum Abraham 3.16, Einhorn Emánuel 2.76, Pászternák Mór 2.64, Schwarcz Abraham 2.48, Pászternák Simon 2, Stern Márton 1.80, Hercz Ede 1.70, Teichmann Jenő 1.54, Rogner Jakab 1.36, Littmann Ignác 1.22, Ferber Sámuel 1.20, Morgenstern Adolf 1.06, Friedmann Lipót 1.04, Eisen Dávid 0.90, Sichermann B. 0.80, Altmann Ignác, Fetermann Lajos, Schwarcz Lajos 0.72-0.72,

Tarpa: Klein Dániel, Rosner Sámuel, p. Klein Mór, Rosner Emil 5-5, Bernát Ignác, v. Klein Mór, Weiser Jakab 4-4, Berkovics Jenő, Blau Hermann Mátészalka, Mittelmann Sámuel, Lefkovics Jakab, Löwy Márton, Blau Adolf, Láng Abraham, p. Klein Dezső, Weisz József 2-2, Katz Jenő 1.50, Rosenblüth Lőrinc 1.36, Blau Izráel Adler Sámuel 2, Klein József, König Géza, Grünfeld Aron, Kásziner Dávid, Friedmann Adolf 1-1 Krausz Adolf 0.50.

Tiszabездé: Klein Lipót és Fia 25, Eljás Dávid, Weisz Mór, Liszauer Eljás 10-10, Reisz Hermann 9, Jakabovits, Schwarcz tanító 6-6, Grosz Ignác 2, Willner Sámuel 1.60, Grünwald Sándor 1.50,

Tiszafüred: Dr. Epstein Jenő, Flamm Ignác elnök 20-20, Kiss Frec 10, Roth Ármin, Weisz Jenő, Brener Ferenc, Hercz Gá-

bor 5-5, Funk Bernát, Rosenfeld Dezső, Weizmann Ignác 4-4, Blau Lajos, Friedmann Ármin, Wildmann Lipót 3-3, Rubinstein Kóbi, Rosenfeld Lőrinc, Blau Albert, Epstein Sándor, Schwarcz Dávid, Rubinstein Samu, Rubinstein Hermann, Schwarcz Menyhért, Weizmann József, Weizmann Miklós, ifj. Braun Aladár, Schwarcz Miklós, Fischer Henrik, Kanzler Samu, Schwarcz Alajos, Rubinstein Adolf 2-2, Fischer Lipót, Dr. Békeffy Lajos, Friedländer S. Weiner Ernő, ifj. Schwarcz Samu, Löw Béla, Feuer Géza, Goldstein Adolf, Löwinger József, Fischer Samu, Lefkovits Lajos, Schwarcz Andor, Weisz Gáspár 1-1, Weizmann Miksa 0.36.

Tiszapalkonya: Blitz Gyula, Friedmann Hilus 4-4, Löwy Mór, Blitz Gábor 3-3, Klein Zsigmond, Horovitz Mór 2-2, Seif Wolf 1.08, Friedmann Hermann 1, Friedmann Mór, Friedmann József, Blitz Miklós, Weisz József 0.50-0.50, Friedmann Ignác 0.20 Weisz Sámuel 0.18.

Tiszaszentimre: Fisch V. Schwarcz S. 10-10, Krausz D., Dékány Ödön 5-5, Bónis Dezső 3, Epstein F. Stengel A. Schwarcz A. 2-2, Wildmann M. 1, Epstein Zs. 0.50.

Tótkomlós: Jczkovits Sámuel 23, Jczkovits Jenő 20, Jczkovits Ferenc 11, Rosenberg Gáspár 10, Kleinmann Adolf, Fogel Izsó, Dr. Pintér Miksa, Popper Samu Akkermann Béla 5-5 Kirschner Albert 4, Braun Samu, 3, Klein Andor, Weisz József, Pintér Gyula, ifj. Klein Sándor, Kaufmann Ferenc, Klein Izidor, Krakauer József, 2-2, Buchbinder Béni, Cikk Jakab, Grosz Lajos, Klein Ferenc 1-1, Klein Zsigmond 0.50.

Törökbálint: Eckstein Hermann 4, Eckstein Fülöp, Eckstein Jenő, Eckstein Izidor, Goldberger Fülöp 1-1.

Tunyog: Kreismann M. Dr. Kertész N. 5-5, Nasch J. Strausz E. 4-4.

Uraújfalu: Rosenthal Adolf 4.80, Frankl Testvérek 1.60, Kohn Sándor 1.40, Weisz Testvérek 1.20, Kohn Lajos, Feigelstock Rezső, Vámos család 1-1, Schwarcz Salamon 0.40, Berger Bernát 0.28.

Vanar: Schmelzer Tibor, Grünwald Mór 5-5, Braun Imre 3, Hochfelder György 1.50, Schmelzer József, Grünwald Jenő 1-1, Bauer Márton 0.50.

Váncsod: Kohn Béla 7, Katzender Eljás 4, Csillag Bernát,

Klein Gyula 2-2, Csillag Dezső 1. **Vásárosnamény:** Friedländer Lajos 20, Braun Andor, Spiegel Salamon, Grün Dezső 10-10, Mandl Mór, Klein Adolf, Ganz Jenő, Flegmann Nátán 8-8, Brummer Dávid, Csillag Sándor, Friedländer Sándor, Grosz Mór, Grünberger Jenő, Mandel Sándor, Stein Zoltán, Friedländer Testvérek 5-5, Grosz Izsák, Grünberger Á. Klein Kálmán, Mandel Sámuel, Dr. Mai József, Roth Albert, Roth Márton, Spitzer Chaim, Schwarcz Bernát, Schwarz Lajos 4-4, Berger Dezső, Dembitzer Mór, Grosz József, Grünfeld Adolf, Grünfeld Dániel, Gutmann és Roth, ifj. Kepecs Márton, Krämer Menyhért, Klein Lajos, Mezei Bernát, Schwarcz Fülöp, Rein Béla, Winkler Jenő, Kacz Izidor 2-2, Friedmann A. Mendel, Winkler József 1.60, Glück és Chaimovits 1.50, Landau Salamon, Schwarcz Sándor, Weisz Ignác, Grosz Márton, Kaiser Bernát, Friedmann Sámuel, Kacz Ernő, Ehrenreich Sámuel, Gerád Salamon 1-1, Chaimovits Chaim 0.80, ifj. Schwarcz Sándor,

Schwarcz Áron, Gut Dávidné, Mandel Rozália, Salgó László 0.50

Vésztő: Ginstler Adolf elnök 5, Lang Gyula 4, Schwarcz Ede, Weisz Mór, Roset Jónás, Kohn Sámuel, Schwarcz Fülöp 3-3, Adler Hermann, Friedmann Jenő, Krausz Jakab, Kertész Imre, Schwarcz Aladár, Weinfeld Bernát, Löbel Adolf 2-2, Altmann Dávid, Berger Béla, Feuerlicht Lipót, Grosz Lajos, Grosz József, Grosz Vilmos, Grosz Ferencz, Gutmann Lajos, Klein Mór, Schwarcz József, Schwarcz József gépész, Gellért Miksa, Spielmann József, Vamoscher Lipót 1-1.

Vilmány: Friedmann Ignác 3, Sonnenschein Eljás, ifj. Fried Lajos, Schwarcz Jakab, Schwarcz Elek, Schwarcz Jenő, Schwarcz Dezső, Spitzer Mór, Spitzer Zoltán 2-2, Ritter Dávid 1.10, Ritter Majer, Klein Lajos, id. Fried Lajos 1-1, Kluger Jakab 0.80.

Zalaszentgrót: Keszler Mór elnök 5, Schönfeld könyvelő, Stern S. 2-2, Politzer M. Hamburger Salamon, Hoffmann Hermann 1-1.

Van szerencsem Nagyságos Asszony tudomására hozni, hogy a VIII. Muzeumkörút 2 sz. alatti GAAL és FIRTINGER női fodrász és hajműterem közös cégéből kiléptem és SPECIÁLIS HAJMÜTEREMET ismét Bpest I. Zámori utca 16 szám alá a SÓŠ fűrdő közelébe helyeztem át. Tisztelettel kérem hogy b. megbízásaival ezentúl is hozzam fordulni sziveskedjék. Vidéki megrendelések gyorsan és lelkiismeretesen eszközöltnék. Helybeli megrendelések átvételére levelezőlap hívásra házhoz jövök. További pártfogását kérve vagyok teljes tisztelettel FIRTINGER REZSŐ modern hajmunka specialista.

Dr. Lázár Piroška

BUDAPEST VI., SZEMÉLYNÖK-U. 21.

ISKOLAI — INTERNÁTUSSAL EGYETEMRE JOGOSÍTÓ LEÁNYLICEUM — Kordukatív elemi iskola. Felsőleányiskola. Fortbildungsschule — Szigoruan rituális ellátás.

Gál

Nagyságos Asszonyom! Értesitem hogy paróka készítést és fésülést ezentúl is jutányosan elvállalok és hívásra ház-hoz jövök. :- Szébbnél szébb paróka raktáron. :- parókakészítő VIII., Muzeum körút 2.

KOHN MÓR, VÁC.

KÖNYVNYOMDÁJA

MINDENNEMÜ **הַפְּרָיִם** HÉBER NYOMTATVÁNYOK A LEGGYORSABB ÉS A LEGSZEBB KIVITELBEN OLCSÓ ÁRAK MELLETT KÉSZÜLNEK KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal

Pályázatok.

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32. f. Pályázatok felvételnek: Sip-u. 10. Hirdetések díja előre fizetendő.

A kiskunfélegyházi orth. izr. hitközség képviselőtestülete elhatározta, hogy az üresedésben lévő *rabbiszelet* betölti, miért is felkérjük mindazon orth. rabbikat, akik ezen állásra pályáznak, hogy magyar s héber nyelven sajátkezűleg irt ajánlatukat, eddigi működésük, valamint családi viszonyaik feltüntetésével mielőbb nyújtsák be. A 3 elismert orth. rabbi által „התרות הרואה” másolatban kérjük mellékelni. Az utazási költséget csupán a meghívottnak térítjük. — Kiskunfélegyháza, 1927. július 31.

Vajda I. s. k. Frank M. s. k.
hitk. jegyző hitk. elnök

Budapesten, a Garay-utca 48. sz. alatti templomban főünnepre esetleg egész évre jó hangu előimádkozó felvétetik ajánlatokat a templom gondnokságánál leadni.

A csengeri aut. orth. izr. hitközség keres egy metszőt és balkóret, jó előimádkozó legyen. 3 orth. rabbitól kabolója legyen. Fizetés megegyezés szerint, a meghívottnak utiköltség megtérítettik. *Orth. izr. hitközség* eljárásága.

A dunaszerdahelyi orth. hitközség, keres azonnalra egy szaképzett keres *מורה* és *שוחט* aki elsőrangú *קורא* és *בעל תפלה* is legyen. Fizetés megegyezés szerint, negyed *שחיה* és a szokásos mellékjövendelmek. Pályázók, akik 3 tekintélyes orth. rabbitól *קבלה*-val bírnak, küldjék be mielőbb kérvényeiket a fizetési igény megjelölésével. Utiköltség csak a meghívottnak térítettik meg.

Elnökség.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26, fill. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip utca 10. Jelígs levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel, ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

◀ Hazasság ▶

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII., Dohány-u. 68. Telefon: József 529-51.

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon (cégnélküli levelezés).

FÉLÁRVA unokahugom férjhezadnám. Hozomány 70 millió. — Csakis teljes című, komoly ajánlatokra válaszolok. Jelíge: „Fővárosi”.

BIZTOS állásban levő öcsém meg-nősülne 10.000 Pengő hozománnyal. Ajánlatok pontos megjelöléssel. „Arad” jelíge a kiadóba küldendők.

GAZDAG idősebb uriember előkelő családból nőszülne. Jelíge „30-40.”

◀ Állást nyer. ▶

KERESEK egyszerű vallásos németül beszélő kisasszonyt négy gyermekem mellé, kik közül két iskolába járó elemistának segíteni tud. Ajánlatot fizetési igény megjelölésével kérek címemre, Gestetner Emil, Pápa.

JÓMEGJELENÉSŰ vallásos szaképzett nőtlen rőfös- divatáru segéd önálló munkaerő, lehetőleg vidékről alkalmazást nyerhet, Klein Adolfnál, Vásárosnaményban.

KERESEK azonnalra orth. egyént, két hat éves gyermekhez Chumis és első elemi perfekt tanítására. Ajánlatát, fizetési igényével küldje Grosz Samu, földbírtokos Nyirkércs, Posta Nyirbakta címre.

ALAKULANDÓ héber kiadóvállalatnál héber és magyar nyelvet bírónőtlen hivatalnok felvétetik. Németül tudók előnyben. Illető nyelveken sajátkezűleg irt pályázatok fizetési igénytel „*ירא עמים*” jelíge.

SZIGORUAN vallásos házból való zsidó leány, aki a főzést önállóan vállalja és 3-9 éves gyermekekkel foglalkozni tud, küldje be ajánlatát fizetés megjelöléssel a kiadóhivatalba „Családi körhöz tartozó” jelíge alatt.

NŐTLEN vallásos tanító, aki képes négy fiamat elemi- és első polgáriból sikeresen vizsgáztatni, ugyszintén chümes és rásit tanítani küldje be hozzá ajánlatát, Grossmann Samu, Csalóc, posta Gacsály Szatmár megye.

TANÍTÓNŐ keresek I.-IV. polgári privát vég. leányomhoz. Szigoruan vallásos, előkelő házamban a tanítónő családtagnak tekintetik. Ajánlatok „Megbízható” alatt a szerkesztőséghez intézendők.

◀ Állást keres. ▶

KÖNYVELŐ keres állást, ellátást. Jelíge: „Talmudista”.

ÓRÁS és ékszerészegéd szombattartás mellett állást keres. Günsz Dávid, Vác. Mátyás király-u. 12.

◀ Különféle ▶

ORTH uricsaládból egy-két iskolás leánygyermeket lakással és kiti-nő teljes ellátással elvállalok. Cim megtudható Miklós Elek-nél Lovag ucca 20.

ELŐKELO zsidó házból való intelligens fiatal fiu fogtechnikusságot akar kitanulni. Szíves megkérésnél cim a kiadóban.

POZSONYI böcher ki előkészít polgárra, gimnáziumra és héberre (talmudra) állást keres. L. M., Alt-mann E. címén, Miskolc, Horváth-ucca, 11.

ZSIDÓ UJSÁG

A MAGYAR ORTH. ZSIDÓSÁG HETILAPJA

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VII., SIP-U 10.
TELEFON: József 425-90

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ל"ט

ELŐFIZETÉSI DIJ: 1 ÉVRE P 20.—
KÜLFÖLDRE " : 1/2 " " 10.—
" : 1 " " 22.—
Postachequekontószám: 50.791.

A razzia és a szeretet szelleme

Amint a napilapokból ismeretes az idegenellenőrző hivatal az utóbbi napokban általános razziaátrendelt el az ismert 200.000. sz. belügyminiszteri rendelet alapján, Zemplén-, Abauj- és Szabolcs-megyék területén. Több, mint 60 helységben razziaztak, köztük Miskolcon, Sátoraljaujhelyen, Szerencsen, Tokajon, Forró-Encsen stb. Akiknek allampolgársági okmányai nem voltak rendben, azt letartóztatták és toloncházba utalták. A hivatalos eljárás során hangsúlyozták, hogy itt igazán nincs szó zsidó-ellenes eljárásról. 391 embert vontak hatósági eljárás alá.

E hivatalos megnyugtatóssal szemben azonban az egyik reggeli lap részletes tudósítást közöl a szerencsi igazoltatásról. Péntek este csendőr- és rendőrkordonnal zárták körül mindkét zsidó templomot. A nagyobbik templomból félórával az ájtatosság befejezése után kiengedték a közönséget, a helyszínen megjelent szolgabíró intervenciójára. A kisebbik templom (a chaszideus „klauz”) közönségét azonban egyenként igazoltatták. (Mivel a sabbos miatt igazoló iratok senkinél sem voltak, a klauz közönsége közül többeket szombatra beidéztek.) Az egyik detektív pedig be is ment a klauz-ba s átkutatta, olyan célból, nem rejtőzködött-e ott elvalaki.

Politikai szempontból nem szól-

hatunk a dologhoz és így csak általános erkölcsi szempontból állapíthatjuk meg az egész ügy mélyen elszomorító voltát. Elszomorító már maga az a tény, hogy idegenek ellen közigazgatási háborút vezetnek. Az, hogy hangsúlyozzák, hogy „idegenek alatt nem értendők a zsidók” még nem alkalmas a megfélemlített zsidó lakosság nyugalmát helyre állítani.

A háboru előtti Romániának pld. volt egy egész perfid törvény-sorozata és rendelet-tömege a zsidók ellen, a zsidók említése nélkül. A törvényeket és a rendeleteket egyszerűen az — „idegenek ellen” hozták. A régi római és régi zsidó felfogás közötti különbség jellemzésére felhozták azt a jelenséget, hogy a míg a Tóra állandóan hangsúlyozza, „szeressétek az idegent”, addig a rómaiaknál az idegen és az ellenség megjelölése ugyanegy szógyökből származik. Ha ez a jelenség jellemző a római mentalitásra, úgy még jellemzőbb a romániai gyakorlatra, amely az idegent a zsidóval azonosította s amely azonosítás fokára immáron mi is „felemelkedtünk.”

Nagyon könnyű egyébiránt a dolognak végére járni, hogy zsidó ügy-e ez, vagy sem. A félhivatalos szerint 391 esetben nem találtak rendben az idegenek papirjait. Kiváncsiak vagyunk, hogy eme 391 eset közül hány a —

nem zsidó? Arra is kíváncsiak volnánk, vajjon az átkutatott területen époly buzgalommal razziaztak-e olyan helyeken, ahol túlnyomóan nem-zsidók laknak? Kiváncsiak volnánk arra is, vajjon Szerencsen a keresztény templomok köré is vontak kordont?

Kiváncsiak volnánk továbbá — illetőleg nem vagyunk kíváncsiak, mert úgyis tudjuk, hogy van Magyarországon egynehány száz zsidó ember, aki itt évtizedek óta becsületesen keresi kenyerét, itt is született és elfelejtett optálni vagy illetékességet szerezni és így „idegen” lett. Miért nem rendezték állampolgárságukat? Egyszerűen azért, mert békeidőben is volt ezer és ezer becsületes ember, aki semmiféle viszonylatban nem szeretett hivatalokba járni és aki sohasem gondolta volna, hogy illetékességi bizonyítványra szüksége lesz. Mert ha a jövendőre előre lehetett volna látni, akkor a hadikölcsönt jegyzők is másba fektették volna a pénzüket. Koncedáljuk azt is, hogy az „idegenek” között van egy töredék „nem kívánatos elem.” De ha igazságszolgáltatásnak erkölcsi elve, hogy inkább száz bűnös meneküljön, mintsem egy ártatlan is bűnhődjék, — úgy talán még sem kellene az „idegenek” egynehány százaléka miatt a többiek nyugalmát felkavarni?!

S mit szóljunk ahhoz, hogy Szerencsen *שבת*-kor kordont von-